

Dnes jím jako Ind

PRACOVNÍ LISTY PRO STŘEDNÍ ŠKOLY

 SADBA

 ADOPCE
NABLÍZKO

VIII. ročník

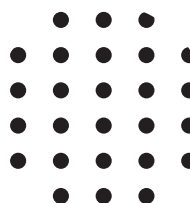

ÚVOD

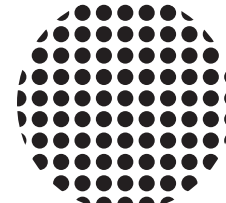
Indie je obrovská země, ve které žije 1,3 miliardy lidí (1300 x více než v naší zemi). Hustota obyvatel je mnohem vyšší (viz obrázky níže). Lidé jsou tam velmi pohostinní. Mnozí vás rádi pozvou na šálek čaje i na večeři a předloží to nejlepší, co můžou. Mimo velká města čas pro místní téměř neexistuje, nikdo se nikam a za ničím nehoní, na vesnicích se stále žije tak, jako před staletími. Ve srovnání s nimi jsme neskutečně bohatí. V Indii ale nežijí pouze chudí. Bohatší vrstva obyvatel žije podobně jako my, rozdíly mezi chudými a bohatými jsou však mnohem větší než u nás (plat chudých lidí je pouhých 1 200 Kč). Domluvit se v Indii není snadné, protože se v každé části Indie mluví jinak. Dohromady se tam používá asi tisíc jazyků a nářečí. Jednotlivé národy a kmeny se špatně domluví i mezi sebou. V Indii najdeš pouště, džungle, velehory Himaláje s nejvyšší horou zvanou Kančendženga (Zlatá Ganga), rýžová políčka, mnoho historických památek (hlavně starobylých chrámů), krásnou přírodu a Indický oceán.

HUSTOTA OBYVATEL
V ČESKÉ REPUBLICE

HUSTOTA OBYVATEL
V INDII

Seriálový hrdina

Pocházím z Indie a jsem jedním z hlavních hrdinů oblíbeného seriálu. Jsem citlivý nesmělý vědec – astrofyzik, rád sním a mám rád svého pejska Skořinku.

1

Jak se jmenuji?

.....
odpověď:

JMÉNO:

TŘÍDA:

www.dnesjimjako.cz

Památky

Jednomu z dávných panovníků *Šáh džahánovi* zemřela při porodu čtrnáctého dítěte milovaná žena – *Mumtáz Mahal* (*Perla paláce*). V roce 1632 (rok po její smrti) začal panovník se stavbou hrobky, která by byla hodna její krásy. Nachází se uprostřed zahrad a hlavní brána má symbolizovat vstup do ráje. Název hrobky znamená v překladu *Koruna paláce* a je symbolem nehynoucí lásky i samotné Indie. Je jedním z divů světa.

2

Jak se tato slavná hrobka jmenuje a jaký materiál byl použit na její stavbu?

- Vápenec Poloprůsvitný mramor
 Opuka Pískovec

*Zajímavost:
Ráno je jeho barva
narůžovělá, navečer
mléčně bílá
a dopadnou-li na něj
měsíční paprsky,
zbarvuje se do zlata.*

1+1 Indické počítání

Podívejte se na znaky v tomto úkolu – nejsou vám některé povědomé? Určitě ano, jsou to totiž indické číslice psané v jazyce *hindi* a některé se podobají těm našim. Číslice, které používáme u nás, mají totiž svůj **prapůvod v Indii**. Někdy jim sice říkáme **arabské číslice**, to však jen proto, že je Arabové od Indů převzali a přivezli do Evropy. Indičtí matematici **poprvé použili symbol pro nulu**.

3

○	१	२	३	४	५	६	७	८	९
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
šúnja	ek	do	tín	čár	páč	čhah	sát	áth	nó

^ vyslovuj ^

Zapiš v hindštině s pomocí tabulky Ludolfovo číslo na co nejvíc desetinných míst.

.....
hindskými číslicemi

.....
arabskými číslicemi

Zkus napsat v hindštině datum svého narození:

Zajímavost

Indové si na kávu moc nepotrpí, mnohem raději si dají šálek čaje. Chcete-li si v Indii objednat čaj, určitě se vám to povede, protože čaj se v Indii řekne „*čaj*“. Vyrábí se z listů keře čajovníku. Indie je druhým největším výrobcem čaje na světě.

4

Zakroužkuj čajový lístek.

Z jakých stromů jsou ostatní listy?

Sport

Téměř každý národ má svůj oblíbený sport.

5

Víš, které sporty mají nejraději Indové?

Basketball

Golf

Kriket

Fotbal

Lakros

Pozemní hokej

Osobnost

Významnou osobností působící v Indii byla drobná žena – křesťanka, katolickou církví prohlášená za svatou. Starala o nejchudší lidi žijící na ulici. Založila mnoho domovů pro umírající, sirotky a opuštěné děti, vybudovala nemocnice a školy. Ke konci života hodně cestovala po světě a setkávala se s významnými lidmi. V roce 1984, 1990 a 1992 navštívila naši zemi. Získala několik ocenění za šíření myšlenek míru.

6

Jak se jmenovala a jaké nejvyšší ocenění obdržela za své celoživotní dílo?

Kultura

Tento symbol určitě znáte, ale nenechte se mýlit. Nejedná se o nacistický hákový kříž, ten bývá vždy pootočený. Jedná se o prastarý (více než 6 000 let starý) symbol nejvíce rozšířený v hinduismu a buddhismu. Nacisté pak tento symbol pouze převzali, pootočili a zneužili pro své účely. V Indii ho spatříte často.

7

Víte, jak se tento starodávný symbol nazývá a co původně symbolizoval?

Tento symbol můžete v Indii vidět i na skle automobilu.

Kultura

Máte rádi barvy? Indové pestré barvy milují.

Určitě víte, že u nás se jako barva smutku používá černá, v Indii je to však jinak.

8

Zkus uhodnout, která barva se na znamení smutku (například na pohřeb), používá v Indii.

hnědá

oranžová

fialová

bílá

červená

šedá

Sport

9

Kabaddi je oblíbená hra v Indii. Dvě mužstva se střídají. Jedno z nich vybere „lupiče“, jehož úkolem je vběhnout na soupeřovu polovinu hřiště, zachytit tam co nejvíce jeho hráčů a vrátit se na vlastní polovinu. Zachycení hráči vypadávají ze hry a musejí hřiště opustit. **Kabaddi** znamená v hindštině **zadržení dechu** – „lupič“ se během svého výpadu na soupeřovu polovinu hřiště nesmí nadechnout a musí neustále křičet *kabaddi* (pro kontrolu, že nepodvádí).

Zjednodušená verze této hry se hraje i u nás Víš jak se jmenuje?

ZAHRAJTE SI

.....
odpověď:

Kultura

10

V Indii existuje několik center filmového průmyslu, ve kterých se točí filmy v různých indických jazycích. Nejznámější a největší z nich vyprodukuje více filmů než americký Hollywood.

Jak se jmenuje největší indický filmový kolos, který produkuje bombastické kýčovitě a pestrobarevné filmy?

Bahubali II. – historický velkofilm

Filmy jsou typické předimenzovanými a zpomalenými záběry. Mladí chlapani je mají ve velké oblibě, chtějí být jako filmoví hrdinové. Indové se velmi rádi dívají na televizi a i v chudých vesničkách často uvidíme satelit připevněný na nuzné chatrči.

11

Kultura

Jedna z celosvětově nejoblíbenějších deskových her má svůj prapůvod v Indii. Vychází z deskové hry zvané *Čaturanga*, jejíž figurky představují součásti vojska.

Jak se tato strategická desková hra jmenuje?

Kultura

Toaletní papír se v Indii skoro nepoužívá.

Uhadneš, co používají Indové místo toaletního papíru a proč?

12

Vzdělání

13

Měli jste problém se naučit číst a psát? A teď si představte, že se děti v Indii ve škole učí číst a psát i ve **třech různých abecedách**. Každý vzdělaný Ind totiž potřebuje k životu v Indii více jazyků (hlavními jazyky jsou hindština a angličtina). Někteří Indové se hindštinu nikdy pořádně nenaučí.

Zkuste spojit česká slova s jejich hindským překladem (znějí podobně).

चाय autobus

बस maminka

माता džungle

जंगल čaj

। = á म = m

ब = b स = s

च = č त = t

ज = dž र = r

ग = g ल = l

य = j

Jednotlivá písmena se nahoře spojují vodorovnou čárou. Pokud není mezi souhláskami žádná samohláska, dosadíme krátké **a**. Tečka nad písmenkem znamená přidání nosového „**ṅ**” (jako ve slově banka).

Přepište do hindštiny výraz pro krále, který se hindsky řekne *rádžá*.

Poznámka: Nejlépe bude nápis vypadat, když ho namaluješ štětcem.

Kultura

Indické ženy mají na obličejích zvláštní červenou tečku. V jazyce *sanskrt* se jí říká *bindu* (tečka nebo kapka).

14

Jaký měla dříve význam? Máme u nás nějaký podobný symbol?

Přečti si, jak zní některá indická jména. Líbí se ti?

ŽENSKÁ:

Malovika, Neha, Dípika, Asrita, Purí, Susmita, Ankita, Sušanti

MUŽSKÁ:

Rahul, Abinas, Abidžit, Dilip, Sohadep, Asis, Aditjo, Radžip, Sandíp, Udit, Vikas, Ardžun, Sahil, Bikrom, Bišel, Radžeš

Sport

Jeden druh cvičení pocházející z Indie je velmi oblíbený i u nás. V západních zemích je vnímáno spíše jako soubor tělesných cvičení pomáhajících ke zklidnění, relaxaci a zpevnění celého těla. Velký důraz se klade na správné dýchání a koncentraci.

15

Víš, jak se nazývá? Znáš nějaký cvik nebo polohu typickou pro tento druh cvičení?

odpověď:

Při tomto cvičení se při přivítání a loučení používá výraz „*Namaste*“ (*klaním se*) pocházející ze sanskrtu. Používá se též jako výraz poděkování. Při tomto pozdravu se lehce skloní hlava a sepnou ruce.

ZACVIČTE SI

1+1

Jak se žije v Indii**Kolik si myslíš, že si chudí lidé vydělají v Indii peněz?**

Nejčastějším zaměstnáním bývá na severovýchodě Indie – v části zvané Ásám – práce na čajových plantážích. Sbíráni listů obstarávají ženy, muži kopou příkopy, sází nové čajové stromky a podobně. Ženy musí za den nasbírat **25 kg čajových lístků** (na obrázku) a vydělají si tak **100 rupií** (indická měna).

16

Kolik si (přibližně) v přepočtu na české koruny vydělají za měsíc, pracují-li šest dní v týdnu?**1 Kč = 3 rupie**

Státní zaměstnanci (např. učitelé ve státní škole) jsou na tom lépe – mohou mít měsíční plat až 40 000 rupií.

Porovnejte ceny potravin ve státě Ásám (v jiných indických státech mohou být ceny o dost jiné). Myslíte si, že může chudý člověk vyjít s obnosem, který si vydělá?

Poznámka: V Indii se chodí do práce i v sobotu, nepracuje se jen v neděli.

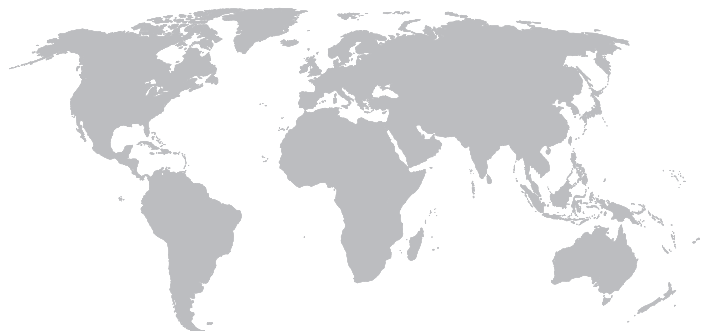
SROVNÁNÍ CENY POTRAVIN: POMERANČ – 16 Kč, PŠENIČNÁ MOUKA - 16 Kč/kg, RAJČATA – 24 Kč/kg, KUŘE (DOMÁCÍ) – 120 Kč/ks, RYBA – 80 Kč/ks, ČAJ – 4 Kč/šálek, RÝŽE – 10 Kč/kg (lepší druh i 32 Kč za kg), HROZNY – 72 Kč/kg, VEPŘOVÉ – 80 Kč/kg, BANÁN – 2 Kč/ks

Oběd pro 118 dětí: 450 Kč (rýže (15 kg) + zelenina (5 kg) + brambory (5 kg) + olej + koření + cibule, česnek, zázvor + dál (2 kg)

Zeměpis

Kolu ve středu indické vlajky se říká *Kolo zákona* a je jedním ze znaků indického boha Višnu. 24 vnitřních polí představují hodiny dne, nikdy nekončící chod života. Modrá barva kola je barvou moře a oblohy.

17

Najdi na mapě světa Indii a označ ji křížkem.**Zjistí, kde v Indii leží Ásám.**

Poznámka: Ásám je vyhlášená čajová oblast a zároveň místo, kde pomáhají naši dobrovolníci ve školách a internátech.

Kultura

Indické ženy se rády zdobí a malují si krásné ornamenty na kůži.

18

Jak se jmenuje červenohnědé barvivo, které ženy ke zdobení používají?**ZKUSTE TO!**

TIP: K napodobení této barvy lze úspěšně použít naředěnou keramickou hlínu.

Toto barvivo se používá i k barvení vlasů.

Jak se žije chudým dětem v Indii

Kastovní systém

Indická společnost bývala rozdělena podle kastovního systému na čtyři společenské vrstvy a toto původní rozdělení se později stalo součástí životního stylu hinduismu. V různých podobách se projevuje dodnes.

19

Která ze čtyř kast má nejnižší postavení?

šúdrové

vaišjové

kšátriové

bráhmani

Bydlení

Domy jsou často **bez elektřiny**, používají se svíčky, petrolejové lampy a někdy i solární panely. I když je elektřina zavedená, často vypadává – hlavně v období dešťů. Chudší mají peníze pouze na **dvě žárovky** (svícení stojí 15 Kč za měsíc). Ti méně chudí velmi rádi večer sledují televizi, u které se i večerí.

20

Nejčastěji se bydlí v obydlí nazývaném **Kača house** (= bambusová chatrč) a dá se pořídit asi za 10 tisíc rupií (4 tisíce korun). Na podlaze je jen holá země a všude je málo světla. Uvnitř je jen velká dřevěná postel, na které spí několik lidí, plastové židle nebo nízké stoličky na sezení a skříň na věci. Dům si vesničané staví sami a vydrží asi 15 let.

O trochu lépe se bydlí v domě zvaném **Paka house** (= zděný domek). Ten už má tři nebo čtyři místnosti a staví ho dělníci. Na stavbu většinou není dost peněz a stavba se často protáhne i na dva nebo tři roky.

Jednu věc indické „domy“ na rozdíl od těch našich nemají. Poznáte podle fotografie, co indickému „domu“ chybí?

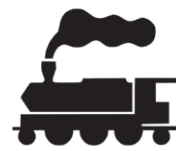
Chudí Indové znají jen své nejbližší okolí, mnoho z nich nikdy nejelo ani autobusem a nedostalo se dál než hodinu jízdy od domova. Většina dospělých nebyla nikdy v hlavním městě a jen málo z nich se podívalo do jiného indického státu.

21

Pro nás je možná běžné, že jezdíme na dovolenou třeba k moři nebo lyžovat do hor anebo jen na chatu – Indům se o takové cestě může jen zdát.

Indické chatrče se dost často nachází mezi rýžovými poli a dostat se někam pěšky je obtížné. Auto nemá skoro nikdo.

Víš, jaký dopravní prostředek se v Indii používá nejčastěji?

Kultura

Indové dbají na **krásné a čisté sváteční oblečení** (slavnosti, výprava na nákupy, cesta do práce, piknik...). Pěkné oblečení se nosí i do práce. Převléká se ale až na místě, protože jsou cesty často zablácené, plné špíny a odpadků, které se v Indii hází na zem. Doma ve vesnici běhají děti, které vídáte o společenských událostech krásně upravené, v roztrhaných a špinavých šatech.

Kultura

Nejvíce obyvatel v Indii vyznává náboženství, které se jmenuje **hinduismus**. Jedno ze zvířat je pro hinduisty posvátné a jeho zabíjení je v některých oblastech Indie zakázané zákonem.

22

Jaké maso, které se u nás běžně jí, si hinduistický Ind nemůže dopřát?

Zeměpis

V Indii žije více než miliarda lidí, ale moc velkých hřbitovů zde nenajdete. Svě mrtvé totiž pohřbívají pouze muslimové a křesťané. Hinduisté těla zemřelých rituálně spalují a popel pak vysypou do řeky.

23

Jak se jmenuje posvátná indická řeka?

Indus

Ganga

Nil

Amazonka

Vzdělávání

Některé děti vůbec **nechodí do školy**, rodiče je tam nepošlou, protože jim to nepřipadá důležité nebo potřebují pomoci s prací na poli. Úkoly nekontrolují. Z dospělých neumí číst a psát každý čtvrtý.

24

Ve třídě je kolem **sedmdesáti dětí** a většinou se všechno učí nazpaměť. Velký důraz se klade na **krasopis**. Počítač nemá skoro nikdo a vše se píše ručně. Státní školy jsou zadarmo, ale výuka je nekvalitní, chybí pomůcky. Stejně jako u nás se indické děti učí **angličtinu**, která je druhým hlavním jazykem v celé Indii. Na konci desátého ročníku se skládá důležitá zkouška. Pokud ji děti nesloží, nemůžou dále studovat a neseženou dobrou práci.

Děti bohatých rodičů studují na **soukromých školách**, na kterých je lepší výuka, ale platí se školné. Dost často také chodí na **doučování**, aby si tak zajistily úspěch u zkoušky.

Formulujte výhody a nevýhody nošení školních uniforem. Ve kterých zemích se školní uniforma nosí?

Kultura

Všechny vesnické rodiny mají své vlastní rýžové pole. Lidé z čajových plantáží se o své pole pořádně starat nestíhají, a tak musí některé potraviny dokupovat na tržišti. V některých případech vlastní pole pronajmou, aby pak od nájemce nazpátek obdželi polovinu výnosu.

25

Znáte nějaké druhy rýže?

rýžové pole

Kultura

V Indii se potkávají mnohá náboženství.

26

Dokážete správně přiřadit názvy náboženství?

Hinduismus

Islám

Křesťanství

Buddhismus

Osobnost

Už jste někdy viděli tohoto brýlatého a plešatého staříka, jehož podobizna se nachází na každé indické bankovce a kterého Indové hrdě nazývají **Otec národa**?

27

Jak se jmenuje? Víte o něm něco?

Bojoval za to, aby Indie nebyla závislá na britské velmoci. Byl pokorný, vysoce vzdělaný (vystudovaný právník v Anglii), hodně cestoval. Byl hinduista – silně nábožensky založený, ale velmi tolerantní k ostatním.

Paradoxně byl roku 1948 zastřelen hindským fanatikem, kterému vadila právě jeho velké toleranci vůči ostatním náboženstvím.

Jakým způsobem si myslíte, že bojoval? Jak proběhla revoluce – odtržení od britské nadvády?

Neznámější epizoda z jeho života nese název: „Salt March“

Indie byla pod nadvládou, kteří Indům zakázali vyrábět vlastní Museli si ji kupovat od britských obchodníků, kteří ji prodávali za nehorázné ceny. Rozhodl se této nespravedlnosti čelit a v roce zorganizoval kilometrů dlouhý pochod vedoucí z jeho domova do malé přístavní vesničky Celá cesta trvala dní. Vyrazil s 80 lidmi, ale v cíli cesty už jich bylo okolo Na mořském pobřeží vzal do dlaně hrst soli a řekl: „Tímto otřesu základy britského impéria.“ A vyzval Indы, aby začali vyrábět vlastní sůl, což bylo Následkem toho byl uvězněn spolu s dalšími odbojáři. Britská vláda v Indii byla však natrvalo oslabena, až nakonec Indie v roce získala dlouhou vytouženou nezávislost.

Dohleďte. Pokud nemáte přístup k internetu, použijte nápovědu.

390, nelegální, 24, Britů, 1930, sůl, Dandi, 1947, Solný pochod, 50 000

Jídlo

Nejběžnější jídlo v Indii je **rýže**. Rýži jí bohatí stejně jako chudí. Chudý člověk si k rýži dá jednoduchou zeleninovou, bramborovou nebo luštěninovou omáčku, která se jmenuje „*dál*“. Bohatý si může dovolit přidat smažené maso nebo ryby a používá kvalitnější rýži, která chutná mnohem líp. Po jídle si všichni dají ovoce.

28

Místo otázky „Už jsi obědval?“ nebo „Už jsi večeřel?“ se děti v Ásámu ptají: „*Bhát khale?*“, což doslova znamená: „*Už jsi jedl rýži?*“ Není divu, když mají rýži na snídani, oběd i večeři...

Viš, na čem se v Indii vaří?

elektrický sporák plynový sporák ohniště plynový vařič

Kosti se neobírají, maso se rozseká na drobné kousky a usmaží. To je ale určeno jen bohatším – chudší děti si moc vybírat nemůžou.

29

Co mají chudé děti k obědu nejčastěji?

chapati (placky s přílohou)

rýže a hráškový *dál*

brambory s kuřecím masem

Každé smažené jídlo obsahuje hodně *chilli* (čili), cibule, česneku a přibližně 10 druhů koření. Většina lidí, i bohatších, jí jídlo pravou rukou, sedí se na zemi, kosti se většinou polykají. V Indii je obvyklé jíst zvířata, která se u nás nejedí např. mravence, veverky, psy.

30

Zaškrtni zvířata, která jsou v Indii tradičně pochoutkou.

žába papoušek netopýr myš

31

Voda

Kvalitní pitnou vodu, jakou máme u nás, v Indii nenajdete. Vesničané většinou pijí vodu **ze studny** (pro cizince je to dost nebezpečné). Někde mají **filtry na vodu**, dá se koupit i **přefiltrovaná (vyčištěná) voda** nebo **balená voda**. Ta je ale pro Indii moc drahá (8 Kč za litrovou láhev).

Zamysli se, kolik denně spotřebuješ pitné vody. Jak se dá tento přírodní zdroj využívat ekologičtěji?

◀ Filtr na vodu ve středisku *Jibon Jyoti*, který se podařilo vybudovat díky Kubovi Hořkovi. Jako dobrovolník se o děti v tomto středisku rok staral a pomáhal jim. Děkujeme. ▶

Diskuze o svobodě

Co je to svoboda? Jak se projevuje svoboda? Má každý člověk nárok na svobodu? Co znamená svoboda pro tebe?

V Indii žije 80 % hinduistů. Nejpočetnější menšinou jsou muslimové, kteří tvoří cca 15 %. Zárodky hinduistického náboženství pravděpodobně přinesly asi 1 500 let před Kristem árijské kmeny, které se usadily na indickém poloostrově a podmanily si původní obyvatelstvo. Muslimové přicházeli v malých počtech již od 7. století, ve velkém potom od 12. století. Mnohdy to mezi nimi v historii vřelo a sváděli kruté boje, jindy zase žili pokojně vedle sebe.

Nejinak je tomu i dnes. V některých oblastech Indie není se společným soužitím problém, jinde může občas docházet k různým incidentům. Jedním z ohnisek sporu je jídlo. Pro hinduisty je kráva posvátná, tradičně ji berou jako „matku“, která dává mléko a zajišťuje tak přežití rodině. Muslimové naproti tomu nejí vepřové, protože považují prasata za nečistá zvířata. A když chtějí nějaký svátek pořádně oslavit, tak si k rýži usmaží hovězí maso, což se pochopitelně pravověrným hinduistům nelíbí. Po Indii existují radikální hnutí požadující vytvoření tzv. „Hindu národa“, tedy Indie jako hinduistické republiky, ve které by celoplošně platila hinduistická pravidla. Tvrdí, že indická identita je hinduismus a kdo chce v Indii žít, musí se přizpůsobit. Nemusí nutně konvertovat na hinduismus, ale musí dodržovat určité zásady. Na prvním místě je třeba být Indem, pak teprve muslimem.

Jeden z nacionalisticky laděných politiků Vajpayee to formuloval takto: „Mekka může být i nadále pro muslimy svatá, ale Indie musí být ještě svatější. ... Když si budete muset vybrat mezi Mekkou, popř. Islámem a Indií, musíte zvolit Indii.“

Občas může také docházet ke spontánním násilnostem jako bylo např. lynčování 15letého muslimského chlapce rozzuřeným davem, který ho obvinil, že jí hovězí maso, a ubodal ho k smrti (23. června 2017). Nebyl to první případ. Během současné hinduisticky-nacionalistické vlády počet násilností o něco stoupl, a i když premiér Narendra Modi tento druh násilí formálně odsuzuje, vláda aktivní kroky k jeho odstranění nečiní.

Rozdělte se a zkuste diskutovat.

Mají hinduisté – jakožto většinové náboženství – právo diktovat podmínky k životu muslimům a dalším menšinám?

PRO

PROTI

Mnoho dalších informací a materiálů najdeš na:
www.dnesjimjako.cz

Máš rád exotická jídla? **Vyzkoušej, jak se jí** v Indii, zapoj se do **soutěže**, podívej se na **facebookovou stránku „Dnes jim jako“** nebo mrkni na **www.adopcenablizko.cz**, kde se dozvíš mnoho dalších informací a také se můžeš zapojit do pomoci v rozvojových zemích. Jednou se do nějaké můžeš podívat i jako **dobrovolník**.

Pracovní listy pro vás připravila Salesiánská asociace Dona Boska, Kobylišké nám. 1000/1, 182 00 Praha 8 - Kobylice, www.sadba.org. Zdroje: *dobrovolníci: Jakub Honěk (Indie 2016/2017), manželé Marčíkovi (2016/2017), Martina Švehláková (Indie 2015), jiné: Reuters, Aktuálně.cz, wikipedie, stoplusjednicka.cz, archiv Sadby, r. 2017/18.*

Děkujeme všem dobrovolníkům, kteří pomáhali s přípravou kampaně.

